

Kázeň z ev. Sl. Božích BA (NK), 11.8. 2024, 8.30/10.00, 11. po Trojici, ES: 186, 443, 203, 355, A 54 / 203, 649 a podľa programu; čítanie zo SZ: 5M 4, 10b-13, ev.: Mt 22, 36-40, téma: **Úvod do Desatora a 1. Božie prikázanie**

Modlitba (zo Žalmu 119, 33a.35.94): Nauč ma, Hospodine,

ceste svojich príkazov. ... ³⁵ Voď ma cestou svojich prikázaní, lebo v tom mám záľubu. ... ⁹⁴ Tvoj som ja, spas ma, lebo hľadám Tvoje rozkazy. Amen.

2. Mojžišova 20, 1 - 3: „¹ Boh hovoril všetky tieto slová: ² Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva. ³ Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!“

Milí bratia a milé sestry!

Keď vyprahnutí v letnej horúčave vypijeme pohár čerstvej vody, vyvolá to v nás pocit šťastia. Príkazy, nariadenia, zákony v nás spravidla pozitívne pocity nevyvolávajú. Kde- kto vníma Božie prikázania ako čosi, čo v nás nevyplavuje endorfíny (hormóny šťastia), ale obmedzuje ľudskú slobodu a okráda nás o radosť zo života. To je však „hlboké nedorozumení.“

Je dôležité pripomenúť, že **v Biblii sa v súvisi s Desatorom slovo „Zákon“ nepoužíva.** V 2M 34, 27n čítame: „²⁷ Hospodin riekol Mojžišovi: Napíš si tieto slová, lebo na základe týchto slov uzavrel som

zmluvu s tebou a Izraelom. ²⁸ ...vtedy napísal na dosky **slová zmluvy, desať prikázaní.**“

1) DESATORO SÚVISÍ SO ZMLUVOU

Zmluvou medzi dvomi veľmi rozdielnymi, nerovnými partnermi: Nepochopiteľným večným svätým Bohom a Jeho, neraz nechápavým vzdorovitým, ľuďom. Tú **zmluvu proaktívne uzatvára Boh.** V 5M 5, 2 čítame: „Hospodin, náš Boh, uzavrel s nami zmluvu.“ Pri 10 Božích prikázaniach ide **o vzťah Boha a Jeho ľudu, ktorému Pán Boh koná dobro: vyslobodzuje ho z otroctva.** Niet pochybností, že zmluva iniciovaná Bohom bude platiť, že Boh ju nezruší. Ide však o to, aby sme ju dodržiavali aj my ľudia, aby sme na ňu pamätali a zachovávali Desatoro. Ono je slovami zmluvy, podstatou zmluvy medzi Bohom a Jeho ľuďom.

2) DESATORO SÚ BOŽIE SMEROVNÍKY NA CESTE V SLOBODE

Náš pojem „prikázanie“ je nedokonalým pokusom o preklad hebrejského termínu „**tórá**“ („**ukazovateľ cesty, smerovník**“). Desatoro (Dekalóg /z „deka logoi“ - „desať slov“/) teda nie sú zákony vydané krutovládcom. **Boží ľud Izrael chápal**

Desatoro ako dar, ako ukazovateľ životnej cesty, ktorý dostal od milujúceho Boha.

Na Desatoro možno zabudnúť, nedbať naň, ale nie bez dôsledkov. Desatoro Boží ľud dostal, keď, už ako Bohom oslobodený z egyptského otroctva, putoval púšťou do zaslúbenej krajiny. Keby sa nedozvedel, kde je oáza, prameň vody, smer cesty, zahynul by. Autor 119. žalmu hovorí: *„Keby Tvoj zákon nebol býval mojou rozkošou, bol by som zahynul vo svojej biede. Ja nikdy nezabudnem Tvoje rozkazy; veď nimi si ma obživil“* (Ž 119, 92n). **Desatoro ako Boží smerovník, ukazovateľ cesty, má životný význam.** Ukazuje správne. Je vinou putujúcich, keď na smerovníky na ceste do Božieho kráľovstva nedbajú.

3) DESATORO JE LISTINA SLOBÔD A NÁVOD AKO SI UCHOVAŤ BOHOM DAROVANÚ SLOBODU

V celých generáciách bolo vžitie vedomie, že Desatoro je súbor príkazov a zákazov, ktorými nám Pán Boh dáva najavo svoju nadradenosť v zmysle: Ja som Boh a ty len človek; týmito prikázaniami ťa budem držať na uzde. Pozorné čítanie Biblie ukazuje, že to tak

nie je. „Pán Boh nás, myslím, Desatorom nechce zovrieť, ale skôr naopak. Ponúka, že keď podľa neho budeme žiť, že sa nám bude lepšie dýchať, putovať svetom, orientovať sa v ňom“ (Ondřej Macek). **Desatoro nie je uzdou, ktorou nás Boh krotí, ani obuškom či bičom, ktorým švihá po našom chrbte. Desatoro je listinou slobôd a návodom ako si uchovať Bohom darovanú slobodu.** Keď Boží ľud putoval z Egypta do zaslúbenej krajiny, ohrozovali ho vnútorní nepriatelia, modloslužba a neustále šomranie. **Boh nedal ľuďom Desatoro pre svoj úžitok, ale pre nás** (Jozef Jankovič). Desatorom dal Boh ľuďom všetkých čias najavo, že Mu na nás záleží, že Mu ide o vzťah lásky k nám a starostlivosti o nás.

4) DESATORO - KOŠIAR, NIE VÄZENSKÁ CELA

Desatoro nie je väzenskou celou, do ktorej nás, Boh zavrel, ale skôr košiarom - chráneným priestorom, kde nás Pán ako dobrý Pastier chráni pred dravými vlkmi v nás i okolo nás. Ak sa pýtame: Načo nám je Desatoro?, vedzme, že je **ochranným zábradlím či semaforom, ktorý nás chráni, aby sme neubližovali sebe ani**

blížnym. Predstavme si, že by na veľkej križovatke, akou je Račianske mýto, nefungovali semaforey a ani by tam nik neriadil dopravu. **Šoféri by neboli obmedzení, ale predovšetkým by neboli chránení. Taká voľnosť či sloboda neprináša radosť, ale hrôzu.** Desatorom, ako dobrým Božím ukazovateľom cesty, Pán Boh chráni náš život.

Božia vôľa vyjadrená v Desatore je zdrojom optimizmu veriacich ľudí. Sme vedieť, že **s nami je Pán Boh, ktorý nás vedie a raz dovedie do dobrého cieľa, do svojho kráľovstva.** Táto cesta môže viesť cez púšť, cez iné nebezpečenstvá, ale k vnútornej slobode, ľudskej dôstojnosti.

Keď sledujeme správy o vojnách v rôznych častiach sveta, je zrejmé, že **bez zachovávanía Desatora je svet jednou veľkou džungľou, kde si každý robí, čo sa mu zachce. Mať ukazovateľ života, nevzdať sa Toho, kto nás chráni, je nevyhnutné.** Ved' svet je zložitejší ako riadenie hustej premávky veľkého mesta. Kto dôveruje Bohu, pridrža sa Jeho rád, má šancu vyhnúť sa mnohým karambolom a žiť užitočne. Preto je duchovne osožné nanovo sa vracat' k

Desatoru - dobrým Božím pravidlám pre náš život.

5) BOŽIE KONANIE PRIPOMÍNA DESATORO AKO PRVÉ

„Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva“ (- preto): *„Nebudeš mať iných bohov okrem mňa“*, preto budeš či nebudeš konať to a ono.

Ako prvé Desatoro pripomína, čo Boh vykonal pre svoj ľud. Izraelci žili niekoľko storočí v krutých podmienkach otroctva. Pán Boh ukončil ich trápenie. On spôsobil záchranu, nik iný!

„Ja som Hospodin, tvoj Boh“ - tým je opäť pripomínaná zmluva, ktorou Boh vstúpil do trvalého vzťahu so svojím ľudom.

„Vyviedol som ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva.“ Egypťania chápali svoju krajinu ako jediný veľký chrám svojho boha. Všetci obyvatelia Egypta boli považovaní za vlastníctvo a chrámových otrokov tohto boha. Dom v SZ často označuje aj chrám. Izraelci v Egypte nemohli obetovať Hospodinovi. On ich z Egypta vyviedol do duchovnej slobody, zbavil aj vykorisťovania, sociálneho útlaku a politického bezprávia.

Dal im aj pravidlá pre život v slobode. **Bohu záleží, aby sme slobodu nielen dostali, ale v nej aj žili. Božie vedenie nie je obmedzením našej ľudskej slobody, ale spoľahlivou istotou.**

6) PRVÉ PRIKÁZANIE CHRÁNI VÝNIMOČNOSŤ VZŤAHU S BOHOM

„Božie prikázania vytvárajú pyramídu zloženú z desiatich poschodí, pričom prvé prikázanie je podstava. Ak narušíme podstavu, tak sa zosype či oslabí stavba ostatných deviatich poschodí“ (Peter Šimko).

Prvé prikázanie **chráni náš vzťah s Bohom. Vzťah výnimočný, lebo Boh nás má rád väčšmi ako ktokoľvek iný. Ľudské vzťahy ukončí smrť, vzťah s Bohom nie.** Ak pre niekoho iní bohovia existujú, pre nás budú bezvýznamní. Ved' aká by to bola viera, ktorá by nedôverovala láske, ktorá nás miluje a obetuje sa za nás. „*Ja som tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov okrem mňa*“ - pretože to je zrada a tá sa trestá.

„*Nebudeš mať iných bohov.*“ „*Iný*“ možno z hebrejčiny preložiť aj ako „*zadný*“. Ani zadný boh - niekto, čo je ďaleko za Hospodinom, Ho nemôže nahradiť. V porovnaní s Ním, sú všetci bohovia „zadnými“. Prof. Jan

Heller uvádza, že v starej Mezopotámii mali bohovia svojich pobočníkov. Pre Boží ľud však platí: vedľa Hospodina, nebudeš mať - nebudeš uctievať žiadneho zadného (vedľajšieho) boha, nijakú modlu. To je vylúčené. **Ako je neprípustný manželský trojuholník, neprípustné je, aby popri Hospodinovi mali miesto iní bohovia.** Ved' Hospodin je jedinečný.

7) ODBOŽSTVIŤ ZNAMENÁ SPRÁVNE ZARADIŤ

Prvé prikázanie nás vedie k tomu, **aby sme si Darcu (Boha) vážili viac ako Jeho dary. Modlou sa nám môže stať to, na čo najviac myslíme, o čom snívame, čomu venujeme energiu.** Môžu to byť rôzne závislosti od alkoholu, drog, pornografie, hazardných hier, slávy, moci, no aj závislosť od vecí, od kariéry, nakupovania, spôsobu obliekania, peňazí. Môže to byť aj závislosť od toho, kto si čo o mne myslí, alebo aj nenávisť či (vnútorné) zranenie, okolo ktorého sa stále točíme (P. Šimko).

Dokonca aj to, čo samo o sebe nie je zlé, no v rebríčku hodnôt tomu dáme nepatričné miesto, sa nám ľahko môže stať modlou a zotročiť nás: majetok, veda,

vzdelanie, technika, zdravie, intimita, dokonca čosi také vzácne ako manželstvo alebo deti povýšené na zmysel života - môžu sa stať modlou. Preto ich treba **odbožstviť, čo neznamená zavrhnúť, ale správne zaradiť, dať na správne miesto v rebríčku hodnôt, aby kotva, sila a nádej života zostala v Hospodinovi** (por. Jer 17, 5 - 8).

Prvé prikázanie kladie otázku po dôvere, ktorú máme skladať v jedinom Bohu, ktorý nás vyslobodil z otroctva hriechu.

8) HOSPODIN NÁS VYSLOBODUJE Z FALOŠNÝCH ISTÔT

Nemať iných bohov znamená, nemať - nehľadať iného Vysloboditeľa. Prijat' Božiu záchranu pripravenú v Pánovi Ježišovi. Veriť tomu, že Pán vo svojej moci a láske stačí na každú potrebu nášho života.

On nás vyslobodzuje z falošných istôt. Nemusíme hľadať záchranu v tom, čo hovoria horoskopy, **nemusme sa báť ani človeka, ani osudu.** Ja, Hospodin, chcem byť твоjím pomocníkom: drž sa ma vierou a budeš slobodný. **Ja chcem byť твоjím učiteľom vo svojom Synovi: drž sa Jeho slov a budeš žiť.**

Keď nám dnes znie posolstvo 1. Božieho prikázania, premýšľajme:

- **Kam sa upriamuje naša myseľ, kam ukazuje „ručička kompasu“ nášho vnútorného života?**
- **Ako sú zoradené naše hodnoty: je Hospodin naším jediným Bohom, alebo slúžime aj bohom zadným - vedľajším?**
- **Koho vôľa nás ovplyvňuje? Hľadáme Božiu vôľu a učíme sa žiť podľa nej? Alebo sme poplatní názorom ľudí?**

Boha nikto nikdy nevidel; jednorodený Syn Boží Ježiš Kristus, ten (Ho) známym učinil (por. Ján 1, 18). Amen.

Modlitba: Pane, ďakujeme, že nám dávaš poznať čo od nás čakáš, aj silu plniť to. Ďakujeme, že Ti záleží, aby sme slobodu nielen dostali, ale v nej aj žili. Ďakujeme že si Bohom, ktorý je v Ježišovi Kristovi s nami. Kiež aj o nás platí: Rád plním Tvoju vôľu Bože môj a Tvoj zákon v hĺbke srdca nosím. Amen.

S použitím myšlienok teológov: Jan Heller (Hlubinné vrty), Jozef Jankovič (postoj.sk), (zost.) Johannes Kuhn (Chancen - die Zehn Gebote in einer veränderten Welt), Jan Milič Lochman (Desatero: směrovky ke svobodě), Luděk Rejchrt (Na úpatí hory), Alfred Schilling (Desatero přikázání), Peter Šimko

(postoj.sk), Adolf Ulrich (Bože, svatá je cesta Tvá): **Martin Šefranko,**
evanjelický a. v. farár